

Telegraful

Organ național-bisericesc

Str. Schewis

Procuratura de stat

(Of.)

Loco

Abonamentul:

Un an 80 Lei. — Șase luni 40 Lei.

Trei luni 20 Lei.

Ziarul apare Marția și Vinerea

Correspondențele

să se adreseze Redacției «Telegrafului Român», Strada Măcelarilor Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză. — Articole nepublicate nu se înapoiază.

— Prețul inserțiunilor, după învoeală —

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației ziarului «Telegraful Român», Sibiu, Strada Măcelarilor Nr. 45.

Noua episcopie a Vadului și Feleacului

(=) Senatul român, cum arătam la alt loc al numărului de față din ziarul nostru, a adoptat cu unanimitate proiectul de lege al *reînființării unei vechi episcopii* ortodoxe române a Ardealului, dându-i-se numirea de *Eparhia Vadului și Feleacului*.

Noua episcopie, cu reședința în Cluj, va avea o deosebită însemnătate atât pentru centrul cultural ardelenesc, cât și pentru celelalte părți ale eparhiei reînviată.

Vom reîmprospeta, cu acest prilej, câteva momente din trecutul bisericii noastre, după lucrările apărute până acum ale istoricilor, cari se ocupă cu acest trecut bogat în fapte și învățăminte prețioase.

Istoria bisericii Ardealului înregistrează mai multe episcopii ortodoxe românești, dispărute cu veacuri înainte de pe teritoriul acesta. Astfel de episcopii sânt: Episcopia de Vad, episcopia din *Geoagiul-de-sus*, și episcopia *Silvașului*.

Cea mai importantă, prin șirul său lung de episcopi și prin întinderea sa, era a *Vadului*, de lângă Dej, unde se mai văd și astăzi ruine de biserică.

În fruntea numitelor episcopii se găseau arhieriei, de obicei români, cu locuința statornică în mijlocul credincioșilor. Guvernul ardelean unguresc îi recunoștea de capi ai bisericii, deși întrețineau legături ierahice cu mitropoliile din țara românească, ear hirotonirea lor se făcea la Suceava și Târgoviște, la mitropoliile din capitalele țărilor românești.

Ștefan cel Mare, biruitorul regelui Matiaș al Ungariei, și stăpânul cetăților ardelenesti Ciceul și Cetatea de baltă, «zidește în satul Vad — pentru satele ce aparțineau Ciceului — o frumoasă mănăstire, cu biserică măreață în stil gotic, ca și cele din Moldova aceluși timp de glorie, așezând în fruntea ei un *vlădică*, recunoscut de regele Matiaș, care își întindea autoritatea episcopescă până departe asupra românilor ardeleni. Numele vlădicului însă nu-l cunoaștem». (Meteș, Ist. bis. 62).

Numele episcopilor de Vad, pe cari îi cunoaștem, sânt: *Ilarion*, la 1523, următorul său este *Varlaam* (1527); *Anastase* (1529), «un vlădică-soldat căruia îi plăcea războiul și intrigile politice»; *Tarasie*, trimis de Domnul Petru Rareș (1546). Șirul acesta deocamdată se încheie cu episcopul *Gheorghe*, în urma luptelor politice și religioase ce domneau atunci în Ardeal.

«Episcopii aceștia din mănăstirea Vadului atârnau cu totul de Moldova, de

unde veneau trimiși fiind de voievozii moldoveni și recomandați prin scrisori domnești către magistratul săsesc al Bistriței și către mai marii Ardealului, și hirotoniți în mod canonic de mitropoliții din Suceava Moldovei» (o. c.)

Jurisdicțiunea episcopilor de Vad se întindea peste un ținut «aproape cât teritoriul ardelean din dieceza de azi a episcopiei unite din orașul Gherla».

Pe la mijlocul veacului al 16-lea, când calvinii prin cărți tipărite căutau să-și introducă învățăturile și influența lor în biserica ortodoxă, și când își adunau «*ferdela de grâu*», nu mai găsim episcopi la Vad. Dar șirul lor, liniștindu-se vremile, reîncepe în 1574 prin episcopul *Eftimie*, păstorind, până la moartea sa, (1576) în «comitatele Turda, Cluj, Dobâca și Solnocul din lăuntru». Urmasul său *Spiridon*, numit «cu învoirea preoțimii» de principele Ștefan Báthory și venit din Moldova, mai primește, pe lângă cele amintite mai sus, «și comitatele Crasna și Solnocul de mijloc». Alți episcopi: *Ioan Cernea*, sârb, apoi earăși *Spiridon* (până pela 1614), *Teofil* dela mănăstirea Prislopului «om învățat, cu viață cucernică și moravuri curate». Jurisdicțiunea lui Teofil se întindea «nu numai peste unele părți ale țării Ardealului, ci și peste comitatele Turda, Dobâca, Solnocul de lăuntru, Solnocul de mijloc, *Maramurăș*, Crasna, *Bihor* și districtele Bistrița și Gurghiu». Li urmează episcopul *Augustin*, care în curând trece în Moldova și e înlocuit prin *Eftimie II*, confirmat de principele Gavrilă Bethlen în 1623. Alți episcopi de Vad nu se mai cunosc. În curând, după anul 1623, episcopia Vadului se stânge. —

Despre o episcopie a Feleacului (lângă Cluj) istoricii nu fac amintire; se cunosc însă episcopi de Feleac. Documentele descoperite ne dau oarecare știri, cam puține, atât despre aceștia, cât și despre alți episcopi ai bisericii românești ardeleni din veacul al 15-lea și al 16-lea, cari n'aveau reședință statornică.

Domnitorii Țării românești, stăpânind ducatele Amlașului, Făgărașului și Banatul Severinului, au întemeiat pretutindeni, cum știm, numeroase mănăstiri și biserici pe seama credincioșilor de aceeași limbă și lege cu dânsii.

De răul prigonirilor deslănțuite, mai vartos din partea bisericii latine, vlădicii ortodoxi se retrăgeau la locuri mai ferite și se întorceau când persecuțiile nu mai erau atât de aspre, ca să-și păstorească pe cei rămași atât de statornici în credința strămoșească.

Înainte de anul 1488 s'a stabilit în satul românesc Feleac un episcop, refugiat grec, *Marcu*, «și pentru asigurarea bătrânețelor» cumpără dela preotul Vasile de acolo locuință și moșie. Pe fiul lui Vasile «pe Danciu, vlădica Marcu îl luă la sine îl crescă pentru preoție, și câtă vreme îi trăi soția fu parohul Feleacului. După moartea soției sale, preotul Danciu e făcut episcop, cu numele călugăresc de *Daniil*, de părintele său sufletească Marcu, în locul căruia rămâne dela 1488 înainte» (o. c. 59). După Daniil, care a zidit o biserică în Feleac, aflăm episcop tot acolo pe *Petru*, «un frate sau rudă a lui Daniil», la anul 1538. Alți episcopi de Feleac nu se cunosc. —

Ori și cât de sărace ar fi știrile documentare despre vechea biserică și despre religiunea ortodoxă ardeleană, atât de persecutate și desprețuite în veacurile trecute, totuși, după izvoarele ce s'au desgroat și se desgropă, ne putem face o icoană aproximativă despre viața trecută a bisericii noastre.

Vadul și Feleacul au fost două puncte luminoase ale acestei vieți, pline de lupte și sbuciumări, — urmate însă uneori de ruperea firului istoric.

Dar eată, că astăzi, după câteva sute de ani, a dat providința divină și vitejia ostașului român să reluăm firul istoriei: Se reînființează, — a doua oară, — cu ziua de 29 Martie 1921, o episcopie ortodoxă în Ardeal, purtând numele istoric de *Eparhie a Vadului și Feleacului*...

Să crească și să înflorească, această nouă eparhie, spre lauda Domnului și a Casei noastre domnitoare, și spre mulțumirea și buclria veșnică a credincioșilor săi și a patriei românești de Dumnezeu ocrotite.

Exregele Carol IV, în bună înțelegere cu guvernatorul Horthy și cu guvernul maghiar, a trecut incognito prin Viena, a sosit Sămbăta noaptea la Steinamanger (Szombathely) și a descins la palatul episcopului romano-catolic. A doua zi, în Dumineca Paștilor apusene, a sosit la Budapesta. După comunicatul oficial, dat abea Joi după Paști, de guvernul maghiar, exregele a descins la *palatul guvernatorului Horthy*.

Între aliați există perfectă unitate de vederi asupra punctului privitor la revenirea pe tron a Habsburgilor, care constituie amenințarea păcii în Europa centrală și orientală. Prezența unui domnitor habsburg pe tronul Ungariei constituie *casus belli* pentru toți vecinii statului maghiar.

Desbaterile senatului

— După Monitorul Oficial din 19 Martie 1921 —

Răspunsul dlui ministru al cultelor și artelor la comunicarea făcută de I. P. S. S. Mitropolitul Ardealului, în ședința dela 9 Martie 1921, relativ la chestiunea concordatului.

Dl general C. Coandă, președinte: Dl ministru al cultelor are cuvântul.

Dl Octavian Goga, ministrul cultelor și artelor: Dlor senatori, problema încheierii concordatului cu sf. scaun, ca și toate chestiunile de ordin diplomatic, privește ministerul de afaceri străine. Ministerul de afaceri străine tratează chestiunile de ordin diplomatic și deci ministrul de afaceri străine ar fi în drept ca să dea lămuriri asupra tratatelor cari se duc cu sf. scaun.

În mod foarte firesc însă, această problemă atinge și ministerul meu, ministerul cultelor, care a fost consultat de ministerul afacerilor străine, atunci când, începându-se tratativele cu sf. scaun, a trebuit să se discute problema. De aceea oarecari lămuriri — respectând în mod firesc tot secretul cuvenit în chestiuni diplomatice — lămuriri de ordin principal voi putea să dau, crezând că prin aceste lămuriri se va liniști întru tot opinia publică dela noi, într-o chestiune în care mi se pare că în mod intenționat văd exagerându-se lucrurile și începându-se să se creeze chiar și oarecari agitațiuni.

Concordatul, dlor senatori, încheierea unui concordat este o necesitate, pentru că concordatul între stat și sf. scaun este un concordat în care se fixează de o parte drepturile bisericii față de stat, iar de altă parte drepturile statului față de biserică, astfel în mod normal conform obiceiului consacrat de către toate statele unde sânt cetățeni romano-catolici sau greco-catolici, și statul nostru vine pe urma celorlalți acum când are în sânul său cetățeni romano-catolici și greco-catolici, vine ca să-și fixeze raporturile cu dâșii printr'un concordat cu sf. scaun. Cred că nu se găsește nimeni care, înțelegând lucrurile, să conteste acest adevăr. Dacă cineva se găsește, vă rog să binevoiți să vedeți cum toate statele au făcut acest lucru; prin urmare ceea ce au făcut toți e bine să facem și noi, cu deosebire că sf. scaun are încă în lumea politică și diplomatică o greutate destul de mare pentru ca să o putem neglija.

O voce: O să vadă biserica acest lucru.

Dl Octavian Goga, ministrul cultelor și artelor: Nu sânt aci apărătorul sf. scaun sau al papalității. Eu sânt omul care demonstrează niște adevăruri cunoscute de toată lumea și vă rog să nu mă considerați decât ca un element absolut obiectiv în această discuțiune.

Dl Iuliu Dragomirescu: Dvoastră, dle ministru, credeți că sf. scaun există ca o putere politică, cu care se poate trata în mod diplomatic. Este un stat teritorial?

Dl Octavian Goga, ministrul cultelor și artelor: Cunoașteți cu toții, dlor senatori, acest lucru, că nu este o putere lumească, dar reprezintă, spuneam, o greutate politică în împrejurările actuale, de care trebuie să ținem cont și aici, dați-mi voie să vă atrag atențiunea că dușmanii noștri, și cu deosebire ungurii, fac o puternică agitațiune în favoarea cauzei lor la Roma, în cercurile catolice de care trebuie să ținem seama și contra cărora trebuie să opunem contra-propaganda noastră. Prin urmare, aceasta este o necesitate de stat, care nimeni, cred, că nu o poate contesta în mod legitim. Am început atunci și noi tratativele pentru încheierea unui concordat, și ca o introducere, am primit aici pe nunțul papal și am trimis ministrul nostru la Roma să ne reprezinte înaintea sf. scaun. S'au început astfel tratativele cu un proiect de o parte și cu un răspuns de altă parte. Când s'a primit de către ministerul de externe proiectul care servește ca bază concordatului, atunci acest proiect mi s'a trimis și mie. Ce am făcut atunci? Am crezut că această chestiune nu se poate discuta cu ușile închise, oricât de mult sântem datori să păstrăm secretul chestiunilor diplomatice, și atunci proiectul de concordat, pe care l-am primit din partea sf. scaun, împreună cu alt contra-proiect din partea guvernului, l-am prezentat la toți factorii noștri bisericești, în frunte cu mitropolitul primat, cât și tuturor partidelor politice, cari doreau să ia cunoștință de dâșul, pentru ca toți la oaltă chibzuind lucrurile, să alcătuim un contra-proiect.

Atunci, dlor, a intervenit un lucru care se împotrivesc tuturor uzanțelor. În loc ca să primesc lămuriri îndrumări în această chestiune din toate părțile, contrar tuturor uzanțelor, o chestiune cu caracter diplomatic ca acesta a fost dată publicității. S'a publicat proiectul care servea ca bază de discuțiuni pentru concordatul venit din partea sf. scaun, fără să se țină seama de contra-proiectul care l-a făcut ministerul de culte împreună cu ministerul afacerilor străine.

Părintele Vasile Alexe: Acesta e sistemul liberal.

Dl Octavian Goga, ministrul cultelor și artelor: Așa s'au petrecut lucrurile și regret foarte mult că am fost puși în situațiunea neplăcută și cu totul puțin obicinuită ca chestiunile diplomatice care trebuie în mod normal să fie tănuite până la timpul lor, să fie date publicității.

Dl Gh. Bogdan Duică: Nu era întâiul caz.

Dl Octavian Goga, ministrul cultelor și artelor: Vă asigur, dlor, că nu ne servesc aceste lucruri și vă spun, în perfectă cunoștință de cauză, că interesele noastre de stat prin aceste manopere n'au fost servite.

Dl Iuliu Dragomirescu: Diplomația secretă ne cam duce la răpă.

Dl Octavian Goga, ministrul cultelor și artelor: D nul meu, nu faceți întreruperi, d-voastră puteți să scrieți o carte despre necesitatea diplomației publice, dar, deocamdată sântem în uzanțele consacrate ale diplomației secrete, care nu sânt secrete, d nii mei, decât până în momentul în care se prezintă d-voastre pentru ca să vă spuneți opiniunile... (Întreruperi).

Dl General C. Coandă, președinte: Vă rog să nu întrerupeți, d-lor senatori.

Dl Octavian Goga, ministrul cultelor și artelor: Și acum, d-lor puteți d-voastre să-mi cereți mie sau puteți să cereți ministrului afacerilor străine ca într-o chestiune în care desbaterile sânt în curs, dâșul să aducă lămuriri publice? Nu puteți.

Dl I. Nistor: Putem cere ca să luăm informațiuni și ca să cereți păreri tuturor.

Dl Octavian Goga, ministrul cultelor și artelor: Vedeți d-voastre, aceasta este o chestiune care s'a pus în discuțiune.

Dl general C. Coandă președinte: V'as ruga foarte mult să nu mai întrerupeți.

Dl Octavian Goga, ministrul cultelor și artelor: D-le Nistor, d-voastră ziceți că ne puteți impune ca să ținem cont de dorințele d-voastră...

Dl I. Nistor: Să ne informați.

Dl Octavian Goga, ministrul cultelor și artelor: și să nu vă impunem două episcopii în Bucovina. D-le Nistor, nu pot să vă dau lămuriri asupra tuturor detaliilor, pentru că nu se potrivește acest lucru, dar vă pot spune că nu întră în păreri guvernului ca să fie două episcopii străine în Bucovina. Prin urmare, vă dau lămuriri în această chestiune numai pentru aceea ca să vă arăt că sânt inoportune din partea d-voastră toate invinuirile pe cari puteți să le aduceți guvernului într-o chestiune pe care nu o puteți cunoaște.

Dl I. Nistor: Să nu ne puneți înaintea unui fapt împlinit, de aceasta ne temem.

Dl Octavian Goga, ministrul cultelor și artelor: Nu se poate să vă punem înaintea unui fapt împlinit, pentru că înainte de a fi fapt împlinit, o să luați cunoștință de el. Tot ce regret, este că o chestiune de ordin bisericesc în care intervin interesele noastre de stat, o chestiune care nu se preta cătuș de puțin politice de partid...

Dl Gh. Bogdan-Duică: Dar nu face nimeni politica de partid. Este chestiunea dacă a fost aservită unei agitațiuni de partid, dle ministru. (Aplause).

Dl Octavian Goga, ministrul cultelor și artelor: Și în absolută necunoștință de cauză au fost turburați în liniștea lor preoții noștri. Primesc telegrame din toate părțile dela oameni cari cred că este primejdută biserica ortodoxă care nici nu știu nici proiectul pe care l-am primit ca bază de discuțiune din partea sf. scaun, nu cunosc nici intențiunile guvernului, dar sânt aruncați pradă unor agitațiuni cari fac valuri tot mai adânci, așa că, de exemplu, la minister am primit un protest împotriva încheierii concordatului dela preoțimea din județul Târnava-Mare.

Ei bine, dlor, este regretabil că s'au adus în senat lucrurile acestea. Socotesc că aceste

lucruri nu servesc nici interesele statului și nu servesc liniștei și coeziunii interne în aceste momente, când avem atâtea lucruri de rezolvat.

Dl Gh. Bogdan-Duică: Însă liberalii cred că le vor servi lor aceste agitațiuni.

Preotul Alexe G. Vasile: Este exact, dle ministru, că președintele Societății clerului, care a agitat chestiunea, este un agent liberal. (Aplause).

Dl Al. Constantinescu: Și Mitropolitul Primat și cel al Transilvaniei sânt agenți liberali?

Preotul Alexe G. Vasile: Liberalii fac veșnic politică și din chestiunile acestea.

Dl Al. Constantinescu: Cer cuvântul.

Dl D. Dobrescu: Cer și eu cuvântul.

Voci:—Ceram și noi cuvântul.

Alte voci: Închiderea discuțiunii!

Dl general C. Coandă, președinte: Lăsați vă rog, pe dl ministru să termine.

Dl Octavian Goga, ministrul cultelor și artelor: Dlor senatori, acum chestiunea e întrucât biserica ortodoxă prin încheierea concordatului și prin articolele acestui concordat ar putea să fie într'un mod oarecare știrbită în drepturile ei. Dela început, dlor senatori, vă pot asigura că nici un fel de știrbire nu se va aduce bisericii ortodoxe prin concordat. Ne dăm cu toții seama de rolul bisericii ortodoxe, care în trecutul nostru se confondă cu începuturile noastre de stat, ne dăm seama că biserica ortodoxă, în cursul veacurilor, a fost cea mai de seamă cetățuie în care existența noastră de stat a fost asigurată. (Aplause).

Ne dăm seama de toată recunoștința pe care sântem datori să i-o purtăm pentru luptele grele pe cari le-a dus, și ne dăm seama în mod normal de toate drepturile cari se cuvin unei biserici ce reprezintă, nu numai cheagul sufletesc al vieții noastre religioase din trecut, dar reprezintă forța numerică a credincioșilor noștri din acest stat.

Noi avem mai multe confesiuni în noul nostru stat. Noi putem să avem un stat în care alături de biserica ortodoxă mai sânt și alte confesiuni, putem deci avea un stat multiconfesional, dar stat interconfesional nu sântem și nu vom fi, pentru că ne dăm cu toții seama că la baza sufletească a acestui popor, biserica ortodoxă reprezintă peste 80 la sută. (Aplause).

Prin urmare, dlor senatori, paritatea poate să fie interpretată ca libertate desăvârșită a exercițiului de cult, dar paritate în sensul adevărat al cuvântului nu poate să fie, fiindcă biserica ortodoxă singură reprezintă de două-ori și poate de trei ori atâtea cât toate celelalte confesiuni la un loc. Așa dar, în sensul de libertate a exercițiului cultului divin, vă rog să interpretați cuvântul de paritate.

I. P. S. Sa Mitropolitul Transilvaniei Dr. N. Bălan: Sânt foarte mulțumit cu explicațiunile dlui ministru.

Dl Iulian Vrăbiescu: Sântem fara toleranței religioase.

Dl Octavian Goga, ministrul cultelor și artelor: Țara care asigură toate libertățile sufletești, aceasta sântem noi și o spunem cu mândrie.

Dl M. Vlădescu: Au spus-o cei dela 1866 în constituțiune.

Dl Octavian Goga, ministrul cultelor și artelor: O spune Mitropolitul din Ardeal, care vine dintr'o țară unde persecuțiunile religioase au fost foarte crâncene, acolo unde Mitropolitul Sava Brancovici a fost bătut în târg și unde preoții noștri trebuiau să hrănească câinii preoților calvini.

Ei bine, noi ne-am ridicat la înălțimea principiului de libertate și de toleranță în materie sufletească și nu vom aplica nici un fel de retorsiune pentru persecuțiunile de veacuri a căror rezonanță, da, există încă în sufletul nostru. (Aplause).

De sigur, toate chestiunile concordatului care sânt multiple și care se discută acum — discuțiunile nu au început decât în săptămâna trecută — la timp se vor prezenta d-voastre. Socotesc că este oportun ca înainte de a se prezenta corpurilor legiuitoare chestiunea concordatului, să se înfățișeze proiectul de unificare a bisericii ortodoxe.

Voci: Bravo, foarte bine.

I. P. S. Sa Mitropolitul Moldovei, Pimen: Ținem să declarăm că sântem foarte mulțumiți de ceea ce ne spune dl ministru al cultelor.

Dl Octavian Goga, ministrul cultelor și artelor: D-lor senatori, în această chestiune, la

ministerul meu, s'a desfășurat o muncă paralelă. În timpul când ne ocupăm de chestiunea concordatului, ne ocupăm și de proiectul de unificare bisericească a bisericii noastre ortodoxe. Lucrările pregătitoare s'au terminat, proiectul de lege pentru unificarea bisericii ortodoxe este gata. Acest proiect pe care l-am lucrat în colaborare cu reprezentanții autorizați ai bisericii în urma unei întruniri, căreia îi dădusem atribuțiunea de constituantă bisericească, acest proiect este terminat, și în curând, după ce vom îndeplini anumite forme de rigoare, îl vom înfățișa d-voastre înainte de a se prezenta proiectul concordatului (Aplauze).

Voci: Foarte bine.

Dl Octavian Goga, ministrul cultelor și artelor: Socotesc, d-tor, că aceste lămuriri, fără a intra în toate problemele care privesc concordatul, sânt suficiente pentru ca să se creeze o atmosferă de liniște, de pace, pentru a discuta problemele religioase, și cred că, în urma acestor lămuriri, agitațiunile, care nu servesc câtuș de puțin statului nostru, vor înceta. (Aplauze).

Reînființarea unei episcopii

În desbaterile senatului dela 29 Martie s'a primit proiectul de lege pentru reînființarea episcopiei ortodoxe la Cluj.

I. P. S. Sa Mitropolitul nostru Nicolae a dat citire proiectului de lege cu privire la reînființarea acestei episcopii.

I. P. S. Sa Mitropolitul primat Miron arată că reînființarea după două veacuri a episcopiei Clujului însemnează reînvierea moștenirii lăsate de voevodul Ștefan cel Mare, care înființase o episcopie ortodoxă în comuna Vad, aducând un episcop din Suceava.

Doisprezece arhierii au păstorit această eparhie, întemeiată de marele voevod moldovean, până când ungurii au desființat-o. Vorbitorul amintește de cercetările dlui N. Iorga relativ la această chestiune și cere ca noua episcopie să se numească o Vadului și Feleacului.

Dl O. Goga, ministrul cultelor, a relevat de asemenea importanța eparhiei cu acest nume.

I. P. S. Sa Mitropolitul Nicolae al Ardealului aduce prinosul de recunoștință a credincioșilor ortodocși de dincoace de Carpați, pentru că s'a căutat să se reînvieze pioasele amintiri ale sfintelor locașuri.

Pus la vot, proiectul este adoptat cu 88 voturi pentru și unul contra.

Fondul religionar

E de sine înțeles, că o instituție care vrea să fie autonomă, nu poate pretinde pe veci și ajutorul bănesc al statului, și că o instituție care trăiește din milă străină nu va fi în stare niciodată să lucreze. De aceea și biserica noastră va trebui să năzuiască din răputeri a-și crea mijloacele necesare pentru împlinirea rolului său național și social-cultural în chip demn și independent, înființându-și fondul religionar.

La aceasta s'a gândit însuși marele arhieriu Șaguna, când a făcut fondul Pantazi cu menirea de a salariza din venitele lui preoțimea arhidiecezei, și s'a gândit și preoțimea în primul său congres, când a decis în principiu formarea unui fond religionar.

Fondul Pantazi vedem, că dă înainte, însă e foarte departe de a-și putea împlini rolul.

Propunerea congresului preoțesc însă a rămas numai pe hârtie. Ii revine deci congresului să arate și mijloacele, din care s'ar putea întruhipa un atare fond. Nu știu, dacă timpul îi va da răgaz și pentru desbaterea pe larg a problemei acesteia, de aceea cred a fi binevenită și pe această cale o propunere concretă.

Cred, că fondul religionar, cu puțină bunăvoință și râvnă, s'ar putea înființa și alimenta din următoarele izvoare:

1. Fiecare parohie să fie obligată a contribui anual cu suma de 100 lei.

2. Fiecare preot, capelan și diacon să cedeze anual $\frac{1}{2}\%$ din salariul de bază fără adause sau sporuri; s'ar putea administra fondului taxa de administrare egală cu taxa timbrului fiscal și de ajutor de pe chitanță.

3. După fiecare caz de naștere, de căsătorie, de moarte să se încaseze în favorul fondului taxa de 1 leu.

4. Din venitul curat, rezultat prin vinderea luminilor în biserică, să se administreze fondului 25%.

5. Discul din ziua a doua de Crăciun și de Paști să fie iarăși al fondului.

6. Eventuale daruri ale creștinilor de inimă.

7. Câștigul ce s'ar putea realiza cu vremea pe urma unei fabrici de lumini de ceară curată (atât de necesare sănătății preotului), care fabrică să se ridice din averea fondului formând proprietatea lui, sau pe acțiuni cari să cedeze fondului un anumit procent.

Considerând mitropolia întreagă cu circa 2000 parohii cu 2000 preoți, iar pentru cazurile variabile din propunere luând proporția după media din parohia mea, ar rezulta un venit anual aproximativ de:

Dela parohii	Lei 200.000—
$\frac{1}{2}\%$ dela preoți etc.	" 48.000—
40.000 morți	" 40.000—
66.000 născuți	" 66.000—
10.000 căsătorii	" 10.000—
25% dela lămini (cca 20 lei)	" 40.000—
Discul dela Crăciun și Paști	" 20.000—
La celelalte deocamdată nu contăm	

Lei 424.000—

deci rotund *patrusute mii de lei anual*, din niște bagatele, cari n'ar istovi pe nimeni.

Fondul, urmează dela sine, să fie administrat de *Consistorul mitropolitan*, fără de a i se lua vre-o taxă de administrare în favorul altui fond.

Cu mai mult idealism, cu mai puțin materialism, cu oarecare devotament, de sus și de jos, cred că n'ar fi imposibil să-i punem temelii și să ne asigurăm viitorul. Lângă aceste izvoare poate s'ar găsi îndată și altele, și în scurtă vreme ne-am fi luat o peatră de pe suflet. Și biserica autonomă ar putea lucra voioasă că a ajuns să scape de cuiul lui Pepelea.

Ași dori, ca această propunere să facă obiect de discuție atât la congresul preoțesc, cât și pentru organele noastre bisericești superioare. Gh. Maior

Știrile zilei

Predici în Catedrală. În 25 Martie a. c. la praznicul Bunei vestiri va predica la sfta liturgie în catedrală preotul *Patriciu Marcu*, directorul orfelinatului.

Congresul orfelinatelor de război se ține în luna curentă la Cluj. Va asista și M. Sa Regina Maria, care va vizita cu acest prilej câteva orașe ardeleni.

Pregătiri de încoronare. Dl general Coandă, președintele senatului, a fost la Alba-Iulia pentru a întocmi programul serbărilor de încoronare, ce se vor ține în Septembrie a. c.

Teatru în Sibiu. Compania dramatică a d-lui Fotino va reprezenta: Joi în 7 April *Fracul*, în onoarea dlui director Mișu Fotino; Vineri: *Prostul* comedie; Sâmbătă *Manasse*, dramă, în onoarea dsoarei Capustin. În pregătire: *Aur*, piesă de Constanța Hodoș.

Referat asupra admisibilității căsătoriei a II-a a preoților văduvi ortodocși români, după broșura intitulată *Memoriu pentru recăsătorirea preoților*, elaborată de comitetul preoților văduvi din Bucovina. Cernăuți Tipografia universității 1920 Preț 1 Leu 50 bani.

O problemă ca aceea pentru care militează «comitetul preoților văduvi din Bucovina», trebuie tratată nu numai cu pătrundere în chestiunile canonice, ci și cu demnitate și cu mult bun simț. Autorul «Referat»-ului anunțat mai sus n'a nimerit tonalitatea acestor însușiri și astfel ne vedem siliți a mărturisi, că prin asemenea publicații se compromite numai justa cerere de a se admite căsătoria a doua a preoților. De ce nu s'a inspirat autorul «Referat»-ului de idealismul moral cu care regretatul profesor Găină a știut să înfățișeze problema? Argumentele pentru admisibilitatea căsătoriei a doua a preoților au putere convingătoare numai dacă sunt așezate pe un profund fond etic.

Membri noi la «Reuniunea meseriașilor români din Sibiu» sau înscris: a) fondator: Ioan Bosdog, comerciant, Sibiu, achitând taxa de 100 Lei; b) pe viață: Vasile Lenghel, măestru zugrav de case și Octavian Vestemean, mașinist tipograf, achitând taxa de câte Lei 50.

Urcare. Cu începere din 1 April 1921 ziarele bucureștene au ridicat prețul vânzării cu numărul la 1 Leu, dela 50 de bani de până acum.

Dela Reuniunea rom. de muzică din Sibiu. Se aduce la cunoștință, că concertul Reuniunii se va ține în 14 April a. c. în sala «Urania» seara la 8 ore. Membrii ajutători cari au plătit taxa pe I semestru, primesc bilete gratuite și sânt invitați a se prezenta personal la librăria «Arhidiecezană» din str. Măcelarilor în zilele de 5 și 6 April d. a. 3—5 ore, unde vor lua biletele în primire. Începând din 8 April se vând biletele pe seama publicului.

Ctitori. Primim: La biserica noastră din Bulbuc (prot. Geoagiu) s'au mai înscris trei femei între ctitorii acestei biserici și anume: Ilina Jurj Nicolae, Ana Nuța Ion și văd. Blaga Ilina, cari au făcut pe seama bisericii o laviță lungă, pentru a ședea femeile, în sfânta noastră biserică, în preț de 50 Lei. Văd. Ilina Blaga acum a treiaoră aduce prinos bisericii prin dragostea către biserică și din evlavie către cele sfinte. Pentru aceasta faptă vrednică de urmat le mulțumeste în numele comitetului parohial: Bulbuc, la 19 Martie 1921, Ioan Ceuca, paroh.

Chestiuni oficioase

1. On. preoțime e poftită a trimite Consistoriului arhidiecezan chestionarul cerut de Ministerul Cultelor sub Nr. 7167 din a. c. pe calea oficiilor protopopești concernente.

2. On. oficiu protopresbiterale sunt pof-tite a trimite de urgență Consistoriului datele statistice (protocolul protopresbiteral) referitoare la cler și popor.

Concurs

Reuniunea femeilor române din Sibiu publică concurs pentru postul de conducătoare a școlii de menaj, care se va deschide în Sibiu în a doua jumătate a lunii curente. În termen de 15 zile dela prima aparițiune a acestei publicațiuni, candidatele vor înainta comitetului Reuniunii (adr. dna viceprezid. Letiția Bologa, Str. Șaguna 6) cererea lor însoțită de următoarele acte:

1. Certificat de botez și de cetățenie română;

2. Certificat de absolvire a cel puțin 4 cl. secundare;

3. Certificat, prin care să probeze că au terminat cu succes vreun curs sau școală de specialitate pentru care candidează.

4. Certificat de bună purtare și de conștiințioasă îndeplinire a serviciului avut până la data prezentării la concurs.

Salariul e de 400 Lei lunar precum și întreagă întreținerea în internatul școlii de menaj și industrie casnică.

Sibiu 4 April n. 1921.

V. Păcală
secretar.

C. A. Bârseanu
prezidentă

Ministerul comunicațiilor. C. F. R.

Publicațiune

Pentru concesionarea biurilor de vânzarea biletelor C. F. R. în orașele arătate mai jos se va ține licitație prin oferte închise depuse la Direcțiunea serviciului comercial C. F. R. strada General Berthelot Nr. 8 București. Ofertele pot fi trimise și prin scrisoare recomandată. Termenul de licitație este până la 25 Aprilie, după care dată nu se mai primește nici o ofertă.

Ca bază pentru licitație se ia convenția tip despre care doritorii pot lua cunoștință după cum se arată mai jos în dreptul fiecărui oraș.

Nr. crt.	Orașul	Nr. biu- rurilor ce se conce- sionează	Unde se poate lua cunoștință de convenția-tip și de condi- țiile licitației
1	Arad	1	La serv. Expl. din Dir. Reg. C. F. R. Arad și la șeful stației Arad
2	Brăila	2	La șeful stației Brăila
3	Brașov	1	La Serv. Expl. din Dir. Reg. C. F. R. Brașov și la șeful stației Brașov
4	Cernăuți	1	La Serv. Expl. din Dir. Reg. C. F. R. Cernăuți și la șeful stației Cernăuți
5	Chișinău	1	La Serv. Expl. din Dir. Reg. C. F. R. Chișinău și la șeful stației Chișinău
6	Cluj	2	La Serv. Expl. din Dir. Reg. C. F. R. Cluj și la șeful stației Cluj
7	Constanța	1	La șeful stației Constanța
8	Oradea-Mare	2	La șeful stației Oradea- Mare
9	Ploiești	1	La șeful stației Ploiești
10	Satu-Mare	1	La șeful stației Satu-mare
11	Sibiu	1	La Serv. Controlului ven- turilor C. F. R. Sibiu și la șeful stației Sibiu
12	Timișoara	2	La Serv. Expl. din Dir. Reg. C. F. R. Timișoara și la șeful stației Timișoara

Vor fi preferiți foștii funcționari și pensio-
nari C. F. R. care au lucrat în specialitate și
acei care vor oferi în folosul orfanilor C. F. R.
o cotă la sută din venitul brut anual al remizei
ce se cuvine din vânzarea biletelor C. F. R.
Sunt admiși la licitație numai români majori,
cari se bucură de drepturile civile și politice.

Se face cunoscut că oferanții asupra
cărora se vor adjuca biurouri trebuie să lucreze
în persoană în biurou nu prin persoane inter-
puse. Biuroul nu se poate ceda unei terțe per-
soane fără aprobarea Direcțiunii generale C. F.
R. Nu se va adjuca asupra unei persoane de
cât un singur biurou.

Direcțiunea generală.

Nr. 14531/3709 C. 1921.

(37) 1—2

Nr. 11/1921

(29) 2—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei de clasa a doua
(II) Călnic, în protopresbiteratul Sebeșului, se
publică concurs cu termen de 30 de zile dela
prima publicare în «Telegraful Român».

Dotația este cea fasonată pentru întregirea
dela stat și ameliorată în sinodul parohial dela
10 Ianuar a. c.

Concurenții au să-și aștearnă cererile în-
struite cu observarea normelor învigoare, în ter-
minul arătat, subsemnatului oficiu protopresbi-
teral, și până în 8 zile înainte de alegere să se
prezenteze poporului în biserică spre a cânta,
respective a celebra și cuvânta.

În înțelegere cu comitetul parohial concer-
nent.

Sebeș, 20 Ianuar, 1921.

Oficiul protopresbiterat al Sebeșului.

Sergiu Median,
prototopop

Redactor responsabil: Dr. George Proca.

„BRĂDETUL”,

instituit de credit și economii, societate pe acții în Orlat.

Convocare

Domnii acționari ai institutului de credit și economii «BRĂDETUL», socie-
tate pe acții, se invită, conform §-lui 19 din statutele societății, la

a XXVII-a adunare generală ordinară,

care se va ține în Orlat la 3 Mai 1921 la 2 ore p. m., iar în cazul că nu se vor
prezenta acționari în număr suficient, adunarea se va ține la 11 Mai 1921 în loca-
litatea institutului.

P R O G R A M :

1. Raportul direcțiunii despre rezultatul anului de gestiune și propunerile acestuia.
2. Raportul comitetului de supraveghiere și propunerile acestuia.
3. Deciziune asupra conturilor anuale și asupra împărțirii profitului curat.
4. Alegerea unui membru în direcțiune cu mandat pe 1 an.
5. Exmiterea alor doi acționari pentru verificarea procesului verbal al acestei adunări generale.
6. Eventuale propuneri în marginile statutelor.

Domnii acționari, cari în sensul §-lor 20 și 21 din statutele societății, doresc a participa
în persoană sau prin plenipotențiați, sunt poftiți a-și depune acțiunile și eventualele documente de
plenipotență la casa institutului, cel mult până la 3 Mai 1921, înainte de deschiderea adunării.

Orlat, la 31 Martie 1921.

Direcțiunea.

(36) 1—1

Activa

Bilanțul pe anul 1920.

Pasiva

	Lei	b		Lei	b
Casa în numărar și asemn. la postă	4.758	97	Capital de acții 500 bucăți	12.520	—
Imprumuturi de obligațiuni:			Fond de rezervă general	25.000	—
a) Imprumuturi pe obligațiuni cu			Fond de rezervă special	22.774	67
hipotecă	4.831	50	Fond de binefacere	6.905	66
b) Imprumuturi pe obligațiuni cu			Fond de penziune	4.320	61
cavenți	13.657	—	Depuneri spre fructificare	194.408	45
Escompt	2.683	50	Dividendă neridicată	1.125	50
Cont-curent	102.281	33	Interese transitoare	24	—
Efecte	146.234	67	Fond la dispozițiune	897	42
Abscriere dif. de curs	10.000	—	Diverși creditori	519	45
Anticipațiuni	119	92	Dare restantă	11.652	47
Mobilier	418	50	Profit curat	5.945	28
Casa institutului	20.000	—			
Depuneri spre fructificare proprii	320	—			
Interese restante	768	12			
	286.073	51		286.073	51

Eșite

Contul Profit și Perderi.

Intrate

	Lei	b		Lei	b
Interese la depuneri spre fructificare	5.132	86	Diverse interese:		
Spese administrative:			a) dela cambii	214	72
a) Spese de cancelarie	1.145	56	b) dela oblig. pe hipot.	1.754	53
b) Porto postal	100	—	c) dela oblig. cu cav.	2.185	12
c) Dare de stat și județ	4.676	42	d) dela cont-curent	4.052	89
d) Arunc comunal	1.737	75	e) dela efecte	6.396	50
e) Competință	32	36	Interese de întârziere	403	08
f) Dare după interesele			Provizione	702	26
depunerilor	513	29	Competință	396	09
Salare	1.400	—	Chiria	165	—
Marce de prezență	800	—	Casa institutului	16.500	—
Interese la cont-curent	1.286	67			
Abscriere dela oferte	10.000	—			
Profit curat	5.945	28			
	32.770	19		32.770	19

Orlat, la 31 Decemvrie 1920.

Dr. George Prunaș m. p. Ioan Manta m. p. Ioan Hanzu m. p. Valeriu Popoviciu m. p.
președinte, v.-președinte, membru în direcțiune membru în direcțiune
Dionisie Aron m. p. Ioan Iliu m. p. Alexandru Drăgan m. p. Ludovic Pesamosca m. p.
cassar, memb. în direcț. secretar, contabil

Subsemnatul comitet de supraveghiere am examinat contul profitului și al pierderilor
și asemănându-l cu registrele principale și auxiliare l-am aflat corect și în deplină
consonanță cu acestea

Orlat, la 31 Martie 1921.

Dr. Ioan Stroia m. p. Ioan Rebeș m. p. Aurel Decei m. p.
președinte, membru în comitet, membru în comitet.

Censurat de: G. Poponea

Editura și tiparul tipografiei arhiepiscopale.